

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
національної безпеки, права та
міжнародних відносин

27 серпня 2024 р., протокол № 8

Голова Вченої ради
Лариса СЕРГІЄНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Економічна історія та культура України»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
освітньо-професійна програма «Менеджмент»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра менеджменту, бізнесу та маркетингових технологій

Схвалено на засіданні кафедри
міжнародних відносин і
політичного менеджменту
27 серпня 2024 р., протокол № 6
Завідувач кафедри
Вікторія ЗАГУРСЬКА-
АНТОНЮК

Гарант освітньо-професійної
програми
Ольга ПАЩЕНКО

Розробник: д.і.н., доц., професор кафедри міжнародних відносин і політичного
менеджменту ШЕВЧУК Андрій,
доктор філософії з історії та археології,
ст. викладач кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
ВОЙТЮК Олена

Житомир
2024 – 2025 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 2

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна історія та культура України» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійна програма «Менеджмент» затверджена Вченою радою факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин від 27 серпня 2024 р., протокол № 8.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 3,6	Освітній ступінь «бакалавр»	16 год.	6 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		– год.	– год.
		Самостійна робота	
		58 год.	80 год.
		Вид контролю: залік	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – 36 % аудиторних занять, 64 % самостійної та індивідуальної роботи.

для заочної форми навчання – 11 % аудиторних занять, 89 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів розуміння економічного та культурного розвитку України в історичній ретроспективі, аналіз ключових економічних процесів та їхнього впливу на формування сучасної держави; розвиток здатності оцінювати історичні й культурні явища у взаємозв'язку з економічними чинниками; виховання національної свідомості та толерантного ставлення до культурного різноманіття.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчити основні етапи економічного розвитку України з прадавніх часів до сучасності;
- з'ясувати вплив економічних трансформацій на соціальні та культурні процеси у різні періоди історії;
- ознайомитися з ключовими економічними ідеями, які формували господарське життя українських земель;
- проаналізувати історичні події крізь призму економічних змін;
- окреслити роль України у глобальній економіці та культурних процесах у різні історичні епохи;
- дослідити культурні досягнення українського народу як важливий елемент економічної історії;
- проаналізувати економічні моделі та підходи, які застосовувалися на території України;
- ознайомитися з історичним розвитком українського підприємництва, торгівлі, менеджменту та маркетингу;
- сформулювати розуміння важливості економічної стабільності для розвитку культури та суспільства.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент»:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 073 «Менеджмент»:

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 5

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; шукати, аналізувати та використовувати інформацію; порівнювати різні точки зору та формувати власну думку; вести конструктивну дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;
- *уміння виступати привселюдно*: вміння публічно презентувати результати власних досліджень; висловлювати свої думки та відповідати на запитання;
- *гнучкість і адаптивність*: уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;
- *лідерські якості*: уміння прогнозувати можливі сценарії розвитку подій;
- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, доброчесність, повага до оточуючих; відповідальності за майбутнє своєї країни та свого народу.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Історичні основи економічного та культурного розвитку України

Тема 1. Економічні основи становлення людської цивілізації на території України (ЗК13; ПРН15)

1. Характеристика природних умов та ресурсів території України в епоху палеоліту та мезоліту.
2. Привласнювальна економіка первісного суспільства.
3. Виникнення відтворювальної економіки: неоліт та енеоліт.
4. Розвиток скотарства та рільництва у бронзову добу.
5. Перші суспільно-економічні об'єднання на території України.

Тема 2. Економіка й культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави (ЗК2; ПРН2)

1. Виникнення та розвиток Київської Русі: економічні чинники державотворення.
2. Основи феодальної економіки: землеволодіння та натуральне господарство.
3. Роль міст як центрів ремесла та торгівлі.
4. Економічні та культурні зв'язки Київської Русі з сусідніми країнами.
5. Економічні й культурні досягнення Галицько-Волинської держави.

Тема 3. Економічний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої та Козацької держави (ЗК13; ПРН15)

1. Вплив фільварково-панщинної системи на сільське господарство.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 6

2. Еволюція аграрних відносин і мануфактурне виробництво.
3. Розвиток внутрішньої та зовнішньої торгівлі.
4. Економічна політика Б. Хмельницького та економіка Козацької держави.
5. Культурно-економічні аспекти діяльності Запорозької Січі.

Тема 4. Індустріалізація та торгівля в епоху модерну (XIX ст.) (ЗК13; ПРН15)

1. Передумови індустріалізації в Україні у XIX ст.
2. Основні галузі промисловості: текстильна, гірничо-металургійна.
3. Розвиток банківської справи та фінансових інститутів.
4. Формування національного ринку та зовнішньоекономічні зв'язки.
5. Урбанізація та роль міст у промисловій революції.

Змістовий модуль 2. Економічні трансформації та культура України у XX-XXI ст.

Тема 5. Економічні трансформації в період Української революції (1917-1921 рр.) (ЗК2; ПРН2)

1. Економічні реформи УНР: аграрна політика та націоналізація.
2. Економічні аспекти Гетьманату П. Скоропадського.
3. Директорія УНР: управління економікою у воєнних умовах.
4. Розвиток промисловості і транспорту в умовах революції.
5. Соціально-економічні наслідки революції для України.

Тема 6. Колективізація та індустріалізація радянської доби (ЗК2; ПРН2)

1. Передумови та політичне обґрунтування колективізації.
2. Створення колгоспів та їхні наслідки для сільського господарства.
3. Особливості економічних п'ятирічок.
4. Індустріалізація: будівництво нових промислових центрів.
5. Голодомор як наслідок радянської економічної політики.

Тема 7. Економіка та культура України в умовах незалежності (1991-2013 рр.) (ЗК2; ЗК13; СК 6; ПРН2, ПРН15)

1. Етапи переходу до ринкової економіки.
2. Масова приватизація та її наслідки.
3. Розвиток малого та середнього бізнесу.
4. Культурний розвиток у незалежній Україні: підтримка мистецтва та освіти.

5. Вплив глобалізації на економіку та культуру України.

Тема 8. Глобалізація та сучасна економіка України (2014-2025 рр.) (ЗК2; ЗК13; СК6; ПРН2; ПРН15)

1. Економічні виклики та реформи після Революції Гідності.
2. Анексія росією українських територій та її вплив на економіку.
3. Євроінтеграція і співпраця з міжнародними фінансовими організаціями.
4. Цифровізація економіки та інновації у підприємстві.
5. Вплив глобалізаційних процесів на культуру України.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 7

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1.								
Історичні основи економічного та культурного розвитку України								
Тема 1. Економічні основи становлення людської цивілізації на території України	11	2	2	7	11	-	1	10
Тема 2. Економіка й культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави	11	2	2	7	11	1	-	10
Тема 3. Економічний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої та Козацької держави	11	2	2	7	11	-	1	10
Тема 4. Індустріалізація та торгівля в епоху модерну (XIX ст.)	11	2	2	7	11	1	-	10
Разом за змістовий модуль 1	44	8	8	28	44	2	2	40
Змістовий модуль 2.								
Економічні трансформації та культура України у XX-XXI ст.								
Тема 5. Економічні трансформації в період Української революції (1917-1921 рр.)	11	2	2	7	11	1	-	10
Тема 6. Колективізація та індустріалізація радянської доби	11	2	2	7	11	1	-	10
Тема 7. Економіка та культура України в умовах незалежності (1991-2013 рр.)	12	2	2	8	12	1	1	10
Тема 8. Глобалізація та сучасна економіка України (2014-2025 рр.)	12	2	2	8	12	1	1	10
Разом за змістовий модуль 2	46	8	8	30	46	4	2	40
ВСЬОГО	90	16	16	58	90	6	4	80

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11-05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024 Арк 20 / 8
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Історичні основи економічного та культурного розвитку України			
1	Тема 1. Економічні основи становлення людської цивілізації на території України	2	1
2	Тема 2. Економіка й культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави	2	-
3	Тема 3. Економічний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої та Козацької держави	2	1
4	Тема 4. Індустріалізація та торгівля в епоху модерну (XIX ст.)	2	-
Змістовий модуль 2. Економічні трансформації та культура України у XX-XXI ст.			
5	Тема 5. Економічні трансформації в період Української революції (1917-1921 рр.)	2	-
6	Тема 6. Колективізація та індустріалізація радянської доби	2	-
7	Тема 7. Економіка та культура України в умовах незалежності (1991-2013 рр.)	2	1
8	Тема 8. Глобалізація та сучасна економіка України (2014-2025 рр.)	2	1
РАЗОМ		16	4

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Історичні основи економічного та культурного розвитку України			
1	Тема 1. Економічні основи становлення людської цивілізації на території України Дайте відповідь на питання: - Як класифікуються археологічні культури палеоліту та мезоліту? - Які були основні досягнення технології в неолітичну добу? - Охарактеризуйте соціальні структури первісного суспільства. - Як еволюція господарства вплинула на демографічні зміни? - Які сліди торгівлі між регіонами зафіксовані археологічними знахідками?	7	10
2	Тема 2. Економіка й культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави Дайте відповідь на питання: - Як розвивалася система землеволодіння в Київській Русі? - Які ключові товари експортувалися з Київської Русі? - Як впливала князівська влада на організацію економіки?	7	10

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 9

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	- Охарактеризуйте особливості торгівлі через чорноморські порти. - Чому Галицько-Волинська держава стала осередком культурного розвитку?		
3	Тема 3. Економічний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої та Козацької держави Дайте відповідь на питання: - Як змінилася структура землеволодіння у складі Речі Посполитої? - Які були причини кризи фільваркової системи? - Як козацьке господарство відрізнялося від селянського? - Охарактеризуйте роль ярмарків в економічному житті. - Як розвивалася грошова система Козацької держави?	7	10
4	Тема 4. Індустріалізація та торгівля в епоху модерну (XIX ст.) Дайте відповідь на питання: - Як змінився соціальний склад населення через індустріалізацію? - Які були проблеми розвитку підприємництва у XIX ст.? - Як сільське господарство реагувало на зростання попиту на продовольство? - Чому українські міста були економічними центрами? - Як розвивалася торгівля між Україною та європейськими країнами?	7	10
Змістовий модуль 2. Економічні трансформації та культура України у XX-XXI ст.			
5	Тема 5. Економічні трансформації в період Української революції (1917-1921 рр.) Дайте відповідь на питання: - Як більшовицька політика вплинула на українські землі? - Охарактеризуйте вплив Першої світової війни на сільське господарство. - Які економічні програми висували провідні політичні сили? - Як змінилося ставлення до приватного бізнесу? - Чому Україна залишалася важливим експортером продовольства?	7	10
6	Тема 6. Колективізація та індустріалізація радянської доби Дайте відповідь на питання: - Які були цілі колективізації? - Як впроваджувалися нові технології у сільське господарство? - Чому темпи індустріалізації були пріоритетом для держави? - Як змінилися умови праці у промисловості? - Які інфраструктурні проєкти впливали на економіку?	7	10
7	Тема 7. Економіка та культура України в умовах незалежності (1991-2013 рр.) Дайте відповідь на питання: - Як формувалися нові підприємства в умовах незалежності? - Які реформи сприяли розвитку економіки? - Як політичні події вплинули на бізнес-клімат? - Як відбувався перехід до ринкової економіки в ракетно-космічній галузі?	8	10

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 10

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	- Як держава стимулювала іноземні інвестиції?		
8	Тема 8. Глобалізація та сучасна економіка України (2014-2025 рр.) Дайте відповідь на питання: - Як інтеграція до ЄС впливає на українську економіку? - Які нові форми підприємництва виникають у глобалізованому світі? - Як цифровізація змінила структуру бізнесу? - Охарактеризуйте вплив сучасної російсько-української війни на економіку? - Які проблеми стоять перед зовнішньою торгівлею?	8	10
РАЗОМ		58	80

7. Індивідуальні самостійні завдання

Під час вивчення дисципліни передбачено виконання індивідуального завдання у формі написання наукового мікропроєкту.

Науковий мікропроєкт як наукове дослідження виконується студентами самостійно державною мовою. Всі цитати та не власні твердження студента у тексті (обсягом не більше трьох рядків) мають супроводжуватися посиланнями на відповідне джерело в переліку літератури. Вимога до унікальності реферату – 70%. Для підготовки наукового мікропроєкту використовуються наукові, навчальні та нормативні джерела. Текст наукового мікропроєкту може ілюструватися рисунками, схемами, графіками, діаграмами, таблицями тощо.

Вимоги до структури Наукового мікропроєкту

Рекомендований обсяг наукового мікропроєкту складає 3-4 друковані сторінки. Науковий мікропроєкт починається із зазначення ПІП і групи студента. Далі послідовно наводяться тема, вступ, основна частина, висновки і список використаних джерел за такою структурою:

ПІП, група студента

Тема

Вступ, основна частина, висновки.

Список використаних джерел.

Структурні елементи наукового мікропроєкту:

Вступ (0,5 стор., розкривається стан досліджуваної проблеми - варто виділити дискусійні питання та нерозв'язані проблеми; обґрунтовується актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки.

Основна частина (відповідно до обраної тематики описується проведення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 11

дослідження - вичерпно розкривається основний зміст питання на основі обраного наукового методологічного апарату).

Висновки (0,5 стор. - пояснюється розв'язання проблеми, пропонуються перспективи розвитку для подальших досліджень - рекомендовано зазначити не тільки те позитивне, що вдалося виявити у результаті опрацювання теми, а й недоліки та проблеми).

Список використаних джерел (5 – 7 джерел) розміщується в списку згідно з порядком посилань у тексті або за абеткою прізвищ авторів.

Технічні вимоги до оформлення наукового мікропроєкту

Науковий мікропроєкт зберігається в редакторі Microsoft Office Word на аркушах формату А4 (210x297 мм); шрифт - Times New Roman; кегль тексту 14 пт; міжрядковий інтервал - 1,0.

Текст розміщується на сторінці, залишаючи поля таких розмірів: верхнє і нижнє поля - 2 см; ліве поле - 3 см, праве поле - 1 см; абзац: відступ зліва - 0 см, відступ справа - 0 см, відступ першого рядка - 1 см; інтервал: перед - 0 пт, після - 0 пт, без додаткових інтервалів між абзацами. Слова без переносу, текст вирівнюється за шириною на сторінці.

Ілюстрації (малюнки, фотографії, схеми, діаграми, графіки) та таблиці розміщують як на одній сторінці з машинописним текстом, так і на наступних сторінках відразу після посилання на них за текстом. Вони нумеруються арабськими цифрами без знаку №. Ілюстрації позначаються словом «Рис.». Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць.

Посилання на літературу та інші інформаційні джерела наводять за текстом у квадратних дужках в кінці речення. Наприклад: [5], [12, с.43], де цифрами позначають порядковий номер джерела в переліку літератури та номери сторінок.

Літературні джерела вказуються лише ті, які використані при написанні наукового мікропроєкту і, на які є посилання у тексті. Цей список (5 – 7 джерел) подається згідно чинних стандартів, зокрема, ДСТУ 8302:2015. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravyloformlennnyaspyskuvykorystanyhdzherel.pdf>.

Перелік тем до індивідуального завдання

1. Економічна діяльність первісного суспільства на території України.
2. Вплив природних умов на розвиток господарства у період неоліту та енеоліту.
3. Роль торгівлі у формуванні державності Київської Русі.
4. Економічна структура Київської Русі: ремесла, торгівля та землеволодіння.
5. Галицько-Волинська держава: соціально-економічні відносини та культурні досягнення.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 12

6. Фільварково-панщинна система та її вплив на економіку українських земель у складі Речі Посполитої.

7. Виникнення мануфактур і зародження промисловості на українських землях у XVI–XVII ст.

8. Економічні аспекти діяльності Запорізької Січі.

9. Торгівля та фінанси Козацької держави у період Богдана Хмельницького.

10. Індустріалізація українських земель у складі Російської імперії у XIX ст.

11. Розвиток банківської системи та фінансів в Україні у XIX ст.

12. Урбанізація як чинник економічного розвитку в Україні у XIX ст.

13. Економічна політика УНР під час Української революції (1917–1921).

14. Аграрна політика Гетьманату Павла Скоропадського.

15. Вплив Директорії УНР на промисловість і торгівлю.

16. Колективізація: економічні та соціальні наслідки для українського села.

17. Індустріалізація в Україні: досягнення та виклики радянської доби.

18. Голодомор 1932–1933 рр.: економічні причини та наслідки.

19. Економічне становище України в роки Другої світової війни.

20. Відбудова економіки України у повоєнний період (1945–1950-ті рр.).

21. Економічні реформи в умовах «хрущовської відлиги».

22. Трансформації сільського господарства в період «застою» (1965–1985).

23. Приватизація та її наслідки для економіки незалежної України.

24. Формування ринкових відносин в Україні у 1990-х роках.

25. Роль малого та середнього бізнесу в економіці незалежної України.

26. Вплив глобалізації на розвиток економіки України у XXI ст.

27. Революція Гідності: економічні та культурні наслідки.

28. Військовий конфлікт на Сході України: вплив на економіку та культуру.

29. Цифровізація економіки України: виклики та перспективи.

30. Культурна спадщина України в музеях світу.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання.

Результат навчання	Методи навчання
ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	Вербальні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація); практичні (аналіз та оцінка ситуації); дискусійний метод; метод активного навчання (командна робота); методи самостійної роботи (написання есе, підготовка доповідей); ситуаційний метод
ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності	Вербальні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація); практичні (аналіз та оцінка ситуації); дискусійний метод; метод активного навчання (командна робота);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 13

Результат навчання	Методи навчання
	методи самостійної роботи (написання есе, підготовка доповідей); ситуаційний метод

9. Методи контролю

Перевірка досягнення результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	Усне опитування, перевірка виконання домашніх завдань, робота в групі, міні-контрольні роботи, перевірка виконання та захист індивідуальних завдань; підсумковий контроль
ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності	Усне опитування, перевірка виконання домашніх завдань, робота в групі, міні-контрольні роботи, перевірка виконання та захист індивідуальних завдань; підсумковий контроль

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу змістових модулів навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Процедура складання заліку визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024 Арк 20 / 14
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань поточного контролю	100	100
Підсумкова семестрова оцінка	100	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	80	80
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20	20
Разом за виконання завдань поточного контролю	100	100

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти ¹	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	20	20
Участь у дискусії	10	10
Виконання поточних тестових завдань	30	30
Виконання та захист практичних завдань	20	20
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	80	80

З метою застосування цілих чисел для оцінювання активностей здобувачів вищої освіти під час навчальних занять протягом семестру використовується 100-бальна шкала оцінювання кожного окремо виду робіт. Розрахунок набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр проводиться за формулою:

$$P_{H3} = (P_{B100} \times BK_B + P_{UD100} \times BK_{UD} + P_{TZ100} \times BK_{TZ} + P_{PZ100} \times BK_{PZ}) \times K_{H3}, \quad (1)$$

де P_{H3} – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_{B100} , P_{UD100} , P_{TZ100} , P_{PZ100} – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за семестр відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання поточних тестових завдань, за виконання та захист практичних завдань (кожний окремо вид робіт на навчальних заняттях оцінюється за 100-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 15

бальною шкалою);

$ВК_{В}$, $ВК_{уд}$, $ВК_{ТЗ}$, $ВК_{ПЗ}$ – вагові коефіцієнти відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання поточних тестових завдань, за виконання та захист завдань, кейсів. Значення вагових коефіцієнтів становить:

$$ВК_{В} = 20 \div 80 = 0,25;$$

$$ВК_{уд} = 10 \div 80 = 0,125;$$

$$ВК_{ТЗ} = 30 \div 80 = 0,375;$$

$$ВК_{ПЗ} = 20 \div 80 = 0,25;$$

$K_{НЗ}$ – коригувальний коефіцієнт. Значення коригувального коефіцієнту становить: $K_{НЗ} = 80 \div 100 = 0,8$.

Якщо здобувач вищої освіти набрав за поточний контроль 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі заліку. За складання заліку здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни формується за результатами підсумкового контролю.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі заліку, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 50 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 35–49 балів, він отримує право за власною заявою повторно опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Повторне вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 34 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою повторно опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою повторного вивчення навчальної дисципліни чи її окремих складових частин визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 16

інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Рекомендовані курси:

Prometheus. Новітня історія України: від початку Другої світової війни до сучасності. URL: <http://surl.li/vwcsdu>.

Prometheus. Економіка для всіх. URL: <http://surl.li/scjkot>.

Coursera. Україна: історія, культура та ідентичності. URL: <http://surl.li/scphkt>.

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 17

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Аграрна реформа	Agrarian reform
2	Індустріалізація	Industrialization
3	Колективізація	Collectivization
4	Фільваркова система	Manorial system
5	Панщина	Serf labor
6	Купці	Merchant class
7	Торгівля	Trade
8	Ремесло	Craftsmanship
9	Мануфактура	Manufactory
10	Голодомор	Holodomor
11	Націоналізація	Nationalization
12	Приватизація	Privatization
13	Урбанізація	Urbanization
14	Підприємництво	Entrepreneurship
15	Економічна криза	Economic crisis
16	Бюджет	Budget
17	Інвестиції	Investments
18	Банківська система	Banking system
19	Фінансова стабільність	Financial stability
20	Культурна спадщина	Cultural heritage

12. Рекомендована література

Основна література

1. Боднарчук Т.Л. Історія економіки та економічної думки : навчально-методичний посібник. Боднарчук Т.Л. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 122 с. URL: <http://surl.li/dknbmt>.
2. Економічна історія України: Історико-економічне дослідження: в 2 т. / за ред. В.М. Литвина. Київ: Ніка-Центр, 2011. Т. 1. 696 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-521-572-1/978-966-521-572-1.pdf>
3. Економічна історія України: Історико-економічне дослідження: в 2 т. / за ред. В.М. Литвина. Київ: Ніка-Центр, 2011. Т. 2. 608 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-521-573-8/978-966-521-573-8.pdf>
4. Енциклопедія історії України: Додатковий том. Кн. 1: А–Я / гол. ред. В. А. Смолій. Київ: Наукова думка, 2021. 773 с. URL: <http://surl.li/lynrpt>.
5. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939). Київ: Академперіодика, 2021. 620 с. URL: <http://surl.li/bgulds>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 18

6. Історія ракетно-космічної науки і техніки України: монографія / відп. ред. В.П. Горбулін. Київ: Фенікс, 2021. 455 с. URL: <http://surl.li/dyjsbz>.
7. Історія України, українського народу та його культури у журналі «Визвольний шлях»: Систематичний покажчик (1948 – серпень 1991) / відп. ред. В. Даниленко. Київ: Інститут історії України, 2021. 346 с. URL: <http://surl.li/vncvcb>.
8. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / за загал. ред. Ю. С. Сабадаш. Ч. I. Київ: Ліра-К, 2020. 320 с. URL: <http://surl.li/winkfc>.
9. Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т. Дипломатія Українського Гетьманату в міжнародних політичних комбінаціях раннього нового часу. Київ: Інститут історії України, 2022. 512 с. URL: <http://surl.li/hvtdiy>.
10. Тверитникова О. Є., Войтюк О. С. Музейні практики як джерело в історико-біографічних дослідженнях. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 7(25). С. 1474-1487. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/13736/13802>
11. Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси: кол. монографія / відп. ред. В. Даниленко. Київ: Інститут історії України, 2021. 959 с. URL: <http://surl.li/ssflmm>.
12. 30 років Незалежності України: наукове осмислення. Бібліографія / наук. ред., вступ. ст.: Г. В. Боряк, В. В. Головка. Київ: ВД «Вініченко», 2021. 635 с. URL: <http://surl.li/hvumgj>.
13. Kolesnyk I. Global History. Conceptual History. Kyiv: NAS of Ukraine. Institute of History of Ukraine, State Institution 'Institute of World History of the National Academy of Sciences of Ukraine', 2022. 344 p. URL: <http://surl.li/xbyxha>

Допоміжна література

1. Вирський Д. Початок сучасності: друга хвиля глобалізації, кінець Старого Порядку та Україна (XV – середина XIX ст.). вид. 2-е, доп. Київ: Інститут історії України, 2022. 217 с. URL: <http://surl.li/xfskbv>.
2. Войтюк О.С. Войтюк О. С. Міжнародне співробітництво України в ракетно-космічній галузі: наукова спадщина академіка НАНУ С. М. Конюхова. Житомир: видавництво ПП «Рута», 2024. 292 с. URL: <http://lib.ztu.edu.ua>.
3. Головка В. Вторгнення. 2022. Широкомасштабна агресія Росії проти України / відп. ред. В. Смолій. Київ: Інститут історії України, 2023. 602 с. URL: <http://surl.li/dvznfv>.
4. Гончарук-Чолач Т.В. та ін. Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації: монографія / за ред. проф. О.М. Рудакевича. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 338 с. URL: <http://surl.li/ljbwqx>.
5. Грицак Я. Й. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст.: навч. посібник. Київ: Генеза, 2019. 360 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Hrytsak_Yaroslav/Narys_istorii_Ukrainy.pdf.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 19

6. Гула Р. В., Передерій І. Г., Дерев'янка Л. І. Історія української культури у схемах, таблицях та ілюстраціях: навч. посіб. Київ: «Каравела», 2019. 180 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Gula_2019_180.pdf.

7. Даниленко В. М., Крупина В. О., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є., Стяжкіна О. В., Якубова Л. Д. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990). Київ: Академперіодика, 2021. 544 с. URL: <http://surl.li/vynitc>.

8. Звід пам'яток історії та культури України: Енциклопедичне видання. Кн. 1: Київ. Ч. 3: С–Я / відп. ред. П. Тронько та ін. Київ: Голов. ред. Зводу пам'яток історії та культури при вид-ві «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана; Інститут історії України НАН України, 2021. 980 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0001112>.

9. Історія та культура України: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 480 с. URL: <http://surl.li/lxlqkb>.

10. Місця пам'яті української дипломатії: енциклопедичний довідник / упоряд., заг. ред. І. Матяш. Київ: Горобець, 2022. 672 с. URL: <http://surl.li/grereg>.

11. Огієнко І. Історія українського друкарства. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 504 с. URL: <http://surl.li/agehgn>.

12. Огородник Я. Гетьманування Івана Скоропадського / укладачі В. Рекрут, Ю. Степанчук. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. 212 с. URL: <http://surl.li/ejqyrv>.

13. Польське національне повстання 1830-1831 рр. на Правобережній Україні: від міфів до фактів: кол. монографія / за ред. І. Кривошеї, Н. Моравця. Київ: КНТ, 2019. 264 с. URL: <http://surl.li/wadpfb>.

14. Тетарчук І.В., Дяків Т.Є. Історія України: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2018. 188 с. URL: <http://surl.li/crhvch>.

15. Українська революція і державність (1917–1921 рр.): наук.-бібліогр. вид. / за заг. ред. Л. А. Дубровіної. Київ: НБУВ, 2018. 817 с. URL: <http://surl.li/phtoxu>.

16. Ущаповський Ю.В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/>.

17. Хроніка кримськотатарського національного руху (1940–1980-ті роки) / відп. ред. Г.В. Боряк; упоряд. О.Г. Бажан. Київ: Інститут історії України, 2024. 72 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0018179>

18. Шауренко О., Барвінок О. Історія первісного суспільства: навч. посіб. Київ: Кондор, 2022. 192 с. URL: <http://surl.li/bvjzxa>.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт бібліотеки Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <http://lib.ztu.edu.ua>.

2. Освітній портал Державного університету «Житомирська політехніка». URL: <http://learn.ztu.edu.ua>.

3. Наукометрична база Scopus. URL: <http://surl.li/kpsted>.

4. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-21.11- 05.01/073.00.1/Б/ ОК9-1-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 20

<http://www.nbu.gov.ua/>.

5. Сайт електронної бібліотеки НБУ ім. Я. Мудрого. Культура України. URL: <https://elib.nlu.org.ua/>.

6. Сайт бібліотеки українських підручників. URL: <http://pidruchniki.ws/>.

7. Сайт освітнього ресурсу «Українська бібліотека LibreTexts». URL: <https://ukrayinska.libretexts.org/>.

8. Сайт електронної бібліотеки CulOnline. URL: <https://culonline.com.ua/>.

9. Сайт електронної бібліотеки OnlineКондор. URL: <https://online-condor.com.ua/>.

10. Сайт освітнього ресурсу «Українська бібліотека LibreTexts». URL: <https://ukrayinska.libretexts.org/>.

11. Сайт електронної бібліотеки «Олді+». URL: <http://ebooks.oldiplus.ua/>.

12. Сайт Інституту історії України НАНУ. URL: <http://history.org.ua/uk>.

13. Сайт Українського інституту національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/>.

14. Українська військова історія. URL: <http://litopys.org.ua/>.

15. Історія; Історія української культури. URL: <http://litopys.org.ua/>.

16. Українська історична книга. URL: <http://historybooks.com.ua/>.

17. Сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України. URL: <http://www.niss.gov.ua>.

18. Сайт Верховної Ради України/ URL: <https://www.rada.gov.ua/>.

19. Сайт НАТО. URL: <http://www.nato.int>

20. Сайт ООН. URL: <https://www.un.org/>

21. Сайт ЮНЕСКО. URL: <https://www.unesco.org/>

22. Сайт Всесвітнього фонду дикої природи. URL: <https://wwf.ua/>

23. Сайт Грінпіс Україна. URL: <https://www.greenpeace.org/ukraine/>

24. Internet Encyclopedia of Ukraine (Енциклопедія України в Інтернеті). URL: <https://www.encyclopediaofukraine.com/History.asp>

Youtube канали:

1. Базована Історія. URL: <http://surl.li/sgjacn>

2. Історія Без Міфів. URL: <https://www.youtube.com/@istoriyabezmfiv>

3. Історія для дорослих. URL: <http://surl.li/lyoxvr>

4. Історія На Карті. URL: <https://www.youtube.com/@istoriyanakarti/videos>

5. Реальна Історія. URL: <https://www.youtube.com/@realnaistoriya>

6. Чотири сторони. URL: <http://surl.li/fibtlw>

7. МУР. URL: <http://surl.li/yvqfpe>

8. Good Times Bad Times Україна. URL: <http://surl.li/soichj>

9. Knowledgia. URL: <https://www.youtube.com/@Knowledgia/videos>

10. Wild Fox. URL: <https://www.youtube.com/@wildfoxfilm/videos>

11. Люблю Історію (UA educational content). URL: <http://surl.li/zihmph>

12. Kozak Media URL: <https://www.youtube.com/@KozakMedia/videos>

13. Wild Fox URL: <https://www.youtube.com/@wildfoxfilm/videos>